

26.08.2013

Ryj/2

§ 831

V 11.9.2013, Helsingin kaupungin ympäristöraportti vuodelta 2012

HEL 2013-008656 T 11 00 01

Päätös

Kaupunginvaltuusto päättäneen merkitä tiedoksi liitteenä olevan Helsingin kaupungin ympäristöraportin vuodelta 2012.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Hannu Penttilä

Lisätiedot

Erja Saarinen, apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36102
erja.saarinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin kaupunki Ympäristöraportti 2012

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättäneen merkitä tiedoksi liitteenä olevan Helsingin kaupungin ympäristöraportin vuodelta 2012.

Esittelijä

Helsingin kaupungin ympäristöraportti on kaupunkikonsernin yhteinen raportti, jossa kuvataan kaupungin ympäristötavoitteiden toteutumista ja toiminnan vaikutuksia ympäristöön. Ympäristöraportin taustaraportti sekä hallintokuntien tuottamat aineistot täydentävät ympäristöraporttia. Aineistoon voi tutustua Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen internet-sivuilla www.hel.fi/ymparistoraportti (Ympäristökeskus > Ympäristöohjelmat > Helsingin kaupungin ympäristöraportit).

Ympäristöraportointia koordinoi kaupunginjohtajan asettama työryhmä, jossa ovat edustettuina ympäristövaikutusten hallinnan kannalta merkittävimmät virastot ja liikelaitokset.

Ympäristökeskuksen kokoamaan ja toimittamaan raporttiin ovat tuottaneet tietoja kaikki kaupungin 29 virastoa ja kuusi liikelaitosta. Kaupunkikonserniin kuuluu myös 11 säätiötä ja 71 tytäryhteisöä. Tytäryhteisöistä kaikkiaan 69 toimitti ympäristötietoja vuoden 2012 ympäristöraporttiin. Säätiöiden ympäristötiedot eivät sisälly raporttiin.

Helsingin kaupungin ympäristöjohtaminen

Ympäristöjohtaminen kaupungin tasolla

Kaupungin tasolla ympäristöasioiden huomioon ottamista ohjaavat kaupunginvaltuuston hyväksymät strategiaohjelma ja kaupungin ympäristöpolitiikka sekä kaupunginhallituksen hyväksymät talousarvion laatimisohteet. Kaupungilla on lisäksi useita ympäristönsuojelun osa-alueiden ohjelmia, jotka toimivat osaltaan kaupungin ympäristöjohtamisen toteuttajina. Hallintokuntien ympäristöohjelmat tukevat kaupungin tason ympäristöjohtamista.

Kaupungin eettisten periaatteiden mukaan Helsinki on eturivin toimija globaalien vastuun kantamisessa. Vuosien 2009-2012 strategiaohjelman ympäristöasioita koskevat toimintalinjaukset liittyvät Itämeren suojeluun, toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, energiansäästöön ja energiatehokkuuteen, joukkoliikenteen edistämiseen, hankintojen ympäristöasioihin ja luonnonsuojeluun. Valtaosa strategiaohjelman ympäristöasioihin liittyvistä toimenpiteistä toteutui hyvin. Strategian edellyttämiä sitovia energiansäästösuunnitelmia asetti kuitenkin vain muutama hallintokunta.

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi syyskuussa 2012 kaupungin uuden ympäristöpolitiikan. Ympäristöpolitiikka asettaa konkreettisia ja määrällisiä tavoitteita ympäristönsuojelun eri osa-alueille sekä pitkällä aikavälillä vuoteen 2050 että keskipitkällä aikavälillä noin vuoteen 2020 asti. Ympäristöpolitiikan toteutumista tullaan seuraamaan osana kaupungin vuosittaista ympäristöraportointia.

Ympäristöpolitiikan mukaan vuoteen 2020 mennessä liikelaitoksilla on käytössään todennettu ympäristöjärjestelmä ja virastot sekä tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan vähintään kevennettyjen ympäristöjärjestelmien periaatteita. Kumppanuuksien osalta ympäristöpolitiikka linjaa muun muassa, että kaikille kaupungissa järjestettävillä suurtahtumilla laaditaan ympäristöohjelma tai -suunnitelma.

Hallintokuntien ympäristöjohtaminen vuonna 2012

Virastojen ympäristöjohtaminen ja erityisesti ympäristöohjelmatyö etenivät hyvin vuonna 2012. ISO 14001 -ympäristöjärjestelmät olivat käytössä Helsingin Satamassa, Palmiassa sekä Helsingin Energian voimalaitoksissa, lämpökeskuksissa ja kaukolämpötoiminnassa. Ympäristökeskuksella ja kaupunginkirjaston neljällä kirjastolla oli käytössään Ekokompassi-ympäristöjärjestelmät. Green Office -järjestelmää, Vihreitä lippuja ja Okka-säätiön myöntämiä ympäristösertifikaatteja hyödynnettiin muutamissa hallintokunnissa. Usea virasto on jo aloittanut tai suunnittelee aloittavansa ympäristöjärjestelmän rakentamisen lähivuosina. Ympäristö- tai kestävän kehityksen ohjelmia oli kaikkiaan 16 hallintokunnalla. Vuonna

2012 ympäristöasioita oli kytketty 15 hallintokunnan henkilöstön palkitsemisjärjestelmiin.

Kaupungin vuoden 2012 talousarviossa oli 18 ympäristöasioihin liittyvää tavoitetta, joista 10 toteutui täysin ja kaksi osittain. Toteutuneet tavoitteet koskivat katupölypitoisuuksia, yleisten alueiden puhtaanapitoa, katu- ja puistorakentamisen ylijäämämassojen hallintaa, puukujanteiden paikkausistutuksia, kaupunkiluonnon monimuotoisuuden edistämistä, kalatalouden kehittämistä ja valvomista, täydentämISRakentamista, joukkoliikenteen kuljetusosuutta, energiasäästöä sekä raitioliikenteen luotettavuutta ja asiakastyytyväisyyttä. Toteutumattomat tavoitteet koskivat väylien auraamista ja liukkaudenestoa, kaivutöiden keston lyhentämistä, kalanpoikasten istuttamista, asemakaavojen laatimisen määrää, joukkoliikenteen osuutta poikittaisliikenteessä sekä energian kokonaiskulutuksen vähenemistä.

Tytäryhteisöjen ympäristötyössä ja raportoinnissa on tapahtunut viime vuosina selvää kehitystä. ISO 14001 -ympäristöjärjestelmät olivat käytössä muun muassa Helen Sähköverkko Oy:ssä sekä Helsingin Bussiliikenne Oy:ssä. Urheiluhallit Oy otti käyttöönsä Ekokompassi-järjestelmän vuonna 2012.

Ympäristöjärjestelmiä ja -ohjelmia toteutetaan usein ekotukihenkilöiden kautta. Vuoden 2012 lopussa kaupungin työyhteisöihin oli nimetty ja koulutettu yhteensä 1008 ekotukihenkilöä.

Kaupungin keskeiset ympäristötoimet ja -vaikutukset

Maankäyttö ja luonnon monimuotoisuus

Ympäristöasioiden huomioiminen on jokapäiväistä maankäytön suunnittelutyötä. Vuonna 2012 valmistui 59 asemakaavaehdotusta, 75 liikennesuunnitelmaa sekä Koivusaaren, Meri-Rastilan länsirannan ja Hernesaaren osayleiskaavat.

Helsingin uuden yleiskaavan laadintatyö aloitettiin vuonna 2012. Tavoitteen mukaan yleiskaava valmistuu vuonna 2016. Uusi yleiskaavatyö lähtee tarpeesta sovittaa liikenne ja maankäyttö entistä tiiviimmin toisiinsa. Raideliikenne, ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä energiakysymykset ovat keskeisissä rooleissa.

Kolmivuotinen biotooppikartoitushanke saatiin päätökseen vuonna 2012. Myös Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman mukainen metsäluonnon monimuotoisuusinventointi jatkui vuonna 2012.

26.08.2013

Ryj/2

Vuonna 2012 luonnos kaupungin vieraslajilinjauksista valmistui. Kaupunki on jatkanut haitallisten vieraslajien torjuntaa.

Pilaantunutta maaperää puhdistettiin pääosin asuinkäyttöön muutettavilla alueilla. Merkittävimpiä kunnostuskohteita vuonna 2012 olivat Kalasatama ja Jätkäsaari.

Vuonna 2012 pilaantunutta maata toimitettiin 14 eri käsittely- tai loppusijoituspaikkaan 230 000 tonnia, joista 141 736 tonnia oli kaupungin omista kohteista. Mahdollisimman suuri osa kaivetuista maista pyritään esimerkiksi täytöissä rakennusalueilla kaivupaikkansa läheisyydessä.

Ilmasto ja energia

Vuonna 2012 Helsingin kokonaispäästöt olivat kolme prosenttia alhaisemmat kuin vuonna 2011 ja jo 18 prosenttia alemmat kuin vuonna 1990. Kasvihuonekaasupäästöistä 46 prosenttia syntyi kaukolämmityksestä, 22 prosenttia liikenteestä, 21 prosenttia kulutussähkön käytöstä ja kahdeksan prosenttia öljy- ja sähkölämmityksestä. Kaukolämpöä lukuun ottamatta kaikkien muiden sektoreiden päästöt pienuivat.

Kaikkiaan energiantuotannon hiilidioksidipäästöt kasvoivat noin neljä prosenttia vuonna 2012. Kasvu johtui kylmästä säästä, jonka seurauksena maakaasun ja kivihiilen käyttöä lisättiin kaukolämmön tuotannossa. Kivihiilen käyttö oli kaksi prosenttia ja maakaasun käyttö seitsemän prosenttia edellisvuotta suurempaa. Vuonna 2012 Helsingin Energian sähkön, kaukolämmön ja jäähdytyksen hankinnasta uusiutuvan energian osuus nousi kuuteen prosenttiin hyvän vesivuoden siivittämänä.

Helsingin energiankokonaiskulutus oli vuonna 2012 noin 14 700 GWh pysyen edellisvuoteen nähden ennallaan. Kaukolämpöä myytiin noin 5 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna kylmästä säästä johtuen. Koko kaupunkialueen sähkönkulutus kasvoi vuonna 2012 prosentilla vuodesta 2011, mutta samaan aikaan asukaskohtainen kulutus supistui reilun prosentin.

Vuonna 2012 rakennusvalvonnan myöntämistä rakennusluvista 51 prosenttia kerrosalasta oli A-energialuokkaa. Kasvua edellisvuoteen oli seitsemän prosenttia.

Uusiutuvan energian käytön lisäämistä edistettiin Helsingin Energia toimesta, kun se alkoi koepolttaa pellettejä kivihiilen joukossa vuonna 2012. Helsingin kaupungin omistamista kiinteistöissä uusiutuvaa energiaa tuotettiin muun muassa Aurinkolahden ja Latokartanon kouluilla sekä Viikin Ympäristötalossa. Rakennusvalvonta tuki

uusiutuvien energiamuotojen lisäämistä vapauttamalla ilmalämpöpumput ja aurinkokeräimet toimenpideluvan hakemisesta.

Kaupungilla oli elinkeinoelämän kanssa useita kumppanuushankkeita, joiden avulla edistettiin kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamista. Vuonna 2012 käynnistyneessä Ilmastokumppanit-verkostossa yritykset ja yhteisöt allekirjoittavat ilmastositoumuksen, jossa ne määrittelevät omat ilmastotavoitteensa. PK-yrityksille ja organisaatioille on suunnattu kevennetty ympäristöasioiden hallinnan työkalu, Ekokompassi-järjestelmä. Vuoden 2012 lopussa Ekokompassi-organisaatioita oli 31 kappaletta.

Helsingin kaupunkikonsernin kokonaisenergiankulutus oli vuonna 2012 kuusi prosenttia enemmän kuin vuonna 2011. Vuonna 2012 kaupungin omistamien kiinteistöjen sääkorjattu lämpöenergian ominaiskulutus laski kolme prosenttia edellisvuodesta. Aikajaksolla 1990- 2012 on palvelurakennusten ominaiskulutus vähentynyt 11 prosenttia ja asuinrakennusten 24 prosenttia.

Kaupungin kiinteistöjen sähkön ominaiskulutus nousi viisi prosenttia edellisvuodesta. Aikavälillä 1990-2012 palvelurakennusten ominaiskulutus on kasvanut 21 prosenttia ja asuinrakennusten 14 prosenttia. Sähkön ominaiskulutuksen kasvu perustuu kiinteistöjen varustelutason paranemiseen, käyttöasteen lisääntymiseen sekä ilmanvaihdon tehostumiseen.

Kuukausittainen energiankulutusseuranta kattoi vuoden 2012 lopussa noin 90 prosenttia kaupungin julkisista palvelukiinteistöistä (520 kohdetta).

Kaupungin energiansäästöneuvottelukunta (ESNK) on asettanut kaupungin hallintokunnille tavoitteeksi kahden prosentin vuosittaisen energiansäästön. Vuoden 2012 loppuun mennessä 16 hallintokunnalla oli energiansäästösuunnitelmia.

Kaupungin kiinteistöjä katselmoidaan suunnitelmallisesti kannattavien energiansäästömahdollisuuksien selvittämiseksi. 85 prosentissa kaupungin julkisista toimitiloista (rakennustilavuudella mitattuna) on teetetty kiinteistön energiakatselmus vähintään kerran. Vuonna 2012 valmistui yhteensä 14 energiakatselmusta sekä yksi käyttöönottovaiheen katselmus. Vuoden 2012 loppuun mennessä oli katselmuksia valmistunut 524 kaupungin palvelurakennuksessa.

Helsingin kaupunki toteuttaa uudisrakennuskohteet matalaenergiaperiaatteilla ja soveltaa matalaenergiiohjeistusta myös peruskorjauksissa. Vuonna 2012 valmistuneita matalaenergiapalvelurakennuskohteita olivat Myllypuron terveysasema

ja Korttelitalo Kanava. Matalaenergiatason peruskorjauskohteita valmistui viisi kappaletta.

Muita kaupungin kiinteistöjä koskevia energiatehokkuustoimia vuonna 2012 olivat esimerkiksi EkoTeko-hanke ja Energiatehokas ja toimintavarma korjauskonsepti (ENERSIS) -hanke. Helsingin ENERSIS-koehankkeena oli Myllypuron ala-aste.

Vesiensuojelu, veden kulutus ja jätevesien puhdistus

Asukasta kohden veden kulutus oli Helsingissä 192 litraa vuorokaudessa, mikä on seitsemän litraa vähemmän kuin vuonna 2011.

Vuonna 2012 jätevesien kokonaisvesimäärä kasvoi 11 prosenttia vuodesta 2011. Mereen johdettu ravinnekuormitus nousi vuoteen 2011 verrattuna.

Kesä 2012 oli Helsingin ulko- ja sisäsaaristossa kasviplanktonlevämäärän suhteen tavanomainen. Sinilevää havaittiin alle puolessa Helsingin uimarannoista ja havaitut levämäärät olivat pääosin pieniä. Vantaanjoen varren uimarannoilla sinilevää ei havaittu lainkaan. Helsingin uimarantojen veden mikrobiologinen laatu oli pääasiassa hyvä.

Vuonna 2012 tehdyn Helsingin ja Espoon kaupunkien jätevesien vesistövaikutusten yhteistarkkailun perusteella rehevöitymiskehitys on pysähtynyt tarkkailualueilla. Noin 40 % Helsingin edustan merialueen tutkituista pohjista oli kuitenkin hapettomia ja ravinteiden sisäisen kuormituksen todettiin olevan niissä merkittävää.

Elokuussa 2012 toteutettiin Itämerihaasteen puitteissa T/A Muikulla tutkimusmatka, jossa kartoitettiin Helsingin edustan merenpohjan kunto sekä sisäisen ravinnekuormituksen osuutta merialueen rehevöitymisessä. Itämerihaasteessa Helsingin ja Turun kaupungit sitoutuivat vuonna 2007 konkreettisiin uusiin vapaaehtoiisiin toimiin ja kuormitusvähennyksiin rannikkovesien ja koko Itämeren hyväksi. Itämerihaasteen on ottanut vastaan jo yli 190 organisaatiota.

Jätteet

Pääkaupunkiseudun ainoa toiminnassa oleva yhdyskuntajätteen kaatopaikka sijaitsee Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa. HSY:n lisäksi alalla on myös muita toimijoita, joiden keräämät jätemäärät eivät ole mukana tämän raportin yhdyskuntajätteitä käsittelevässä osiossa. Vuonna 2012 Ämmässuon jätteenkäsittelykeskus vastaanotti jätettä ja maata 7 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2011.

Helsingin kaupunkiorganisaation vuonna 2012 tuottama jätemäärä pysyi samana kuin vuonna 2011, mutta lajitteluaktiivisuus heikkeni. Kaupunkiorganisaation kierrätysaste oli 40 prosenttia, mikä on 5,9 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuonna 2011. Jättekustannukset ovat olleet nousussa viime vuosien aikana. Vuonna 2012 jätteenkäsittelymaksut aiheutti kaupungille kaikkiaan lähes 5,8 miljoonan euron kustannuserän.

Tilakeskus, opetusvirasto ja Palmia selvittivät koulujen vuosittaiset kokonaisjätemäärät. Vuonna 2012 Palmialla oli useita toimenpiteitä ruokahävikin ja biojätemäärän vähentämiseksi. Vuonna 2012 Palmian catering-palveluissa tehtiin useita toimenpiteitä ruokahävikin ja biojätemäärän vähentämiseksi.

Massatalouden merkitys kaupungin toiminnassa on korostunut viime vuosina laajojen aluerakentamishankkeiden myötä. Ylijäämämaiden hyötykäytön lisäämiseksi kaupunki on käynnistänyt useita hankkeita vuoden 2012 aikana. Merkittävimpiä hankkeita ovat Vuosaaren kaatopaikan muotoilu ja Lahdenväylän meluvallit. Ylijäämämaiden hyötykäytön tehostamisen kautta vuonna 2012 on pystytty säästämään 6,7 miljoonaa euroa sekä vähentämään hiilidioksidipäästöjä. Vuonna 2012 ylijäämämaita toimitettiin kaupungin ulkopuolisille vastaanottajille noin 0,2 miljoonaa kuutiometriä.

Liikenne ja liikenteen vaikutukset

Vuonna 2012 joukkoliikennematkoja asukasta kohden tehtiin prosentin enemmän kuin edellisvuonna. Matkustajien määrä on kasvussa. Raideliikenteen osuus kaupungin sisäisistä joukkoliikenteen matkoista pysyi ennallaan 57 prosentissa. Suurin matkustajamäärän kasvu (9,4 %) oli seutulinoilla tehdyissä Helsingin sisäisissä bussimatkoissa.

Liikennemäärät vähenivät hieman Helsingissä. Kantakaupungissa liikennemäärät olivat keski-määrin 1,7 prosenttia alemmat vuoteen 2011 verrattuna. Liikenne kaupungin rajalla sen sijaan kasvoi reilun prosentin vuodesta 2011. Poikittaisliikenne väheni kokonaisuudessaan noin prosentilla vuodesta 2011, ja joukkoliikenteen kulkutapaosuus pysyi edellisen vuoden tapaan 18,9 prosentissa.

Helsingin tavoitteena on nostaa pyörämatkojen osuus kulkutapajakaumasta 15 prosenttiin 2020 mennessä. Pyörämatkojen osuus kaupungin kulkutapajakaumasta oli 11 prosenttia vuonna 2012. Vuonna 2010 aloittanut pyöräilyprojekti-työryhmä sai työnsä päätökseen vuonna 2012, ja työn pohjalta laadittiin pyöräilyn edistämissuunnitelma. Pyöräilyolosuhteiden parantaminen on aloitettu kantakaupungista. Vuonna 2012 avattiin Baana-pyörätie ja Kampissa toimi kesällä säilytys- ja vuokrauspalveluja tarjoava Pyöräkeskus.

Vuonna 2012 valmistui selvitys pyöräilyn hyödyistä ja kustannuksista, joiden pohjalta laadittiin pyöräilyn edistämissuunnitelma.

Vuonna 2012 typpidioksidille asetettu tuntiraja-arvotaso ylittyi Mannerheimintien ja Vallilan mittausasemilla, mutta vuosiraja-arvo ei ylittynyt. Ympäristöministeriö myönsi 9.10.2012 Helsingin kaupungille jatkoaikaa EU:n typpidioksidille asettaman vuosiraja-arvon saavuttamiseksi 1.1.2015 saakka.

Katupöly heikentää edelleen ilmanlaatua. Vuonna 2012 raja-arvotason ylityksiä todettiin Kehä I:n siirrettävällä mittausasemalla 36 kertaa, kun sallittu enimmäismäärä on 35. Mannerheimintien pysyvällä mittausasemalla ylityksiä oli 7 eli selvästi alle sallitun enimmäismäärän.

Kaupungilla on useita toimia katupölyn vähentämiseksi. Vuonna 2012 jatkettiin hyvien käytäntöjen kehittämistä Redust-hankkeessa, ja NASTA-tutkimusohjelmassa (2011–2013) on puolestaan selvitetty nastarenkaiden käytön vähentymisen vaikutuksia muun muassa ilmanlaatuun.

Helsingin raitiovaunut ja metrojunat siirtyivät vuonna 2012 käyttämään energianlähteenään suomalaisella vesivoimalla tuotettua sähköä. Vuonna 2012 liikenteeseen tuli kaksi hybridibussia ja 54 kevytrakenebussia, joiden polttoaineenkulutus ja lähipäästöt ovat noin 25 prosenttia tavallista bussia vähäisemmät.

Melu ja tärinä

Vuonna 2012 aloitettiin yhteistyönä Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa meluvallin rakentaminen Kehä I:n pohjoispuolelle Kivikon kohdalla. Katuliikennemelun vähentämiseksi Tapaninkyläntiellä jatkui melusteiden rakentaminen välillä Sidekuja–Rintamasotilaantie. Tavanomaista päällystettä pienirakeisempia ja näin hiljaisempia päällysteitä käytettiin useissa kohteissa.

Vuonna 2012 aloitettiin meluntorjunnan toimintasuunnitelman tarkistaminen. Melun terveysvaikutukset ja ympäristömelun häiritsevyys -selvitys valmistui ja julkaistiin Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisusarjassa.

Lupa- ja ilmoitusmenettelyjen avulla pyritään varmistamaan etukäteen, että melua aiheuttavan toiminnan meluntorjunta on riittävä. Ympäristökeskus käsitteli vuonna 2012 ympäristönsuojelulain mukaista meluilmoitusta yhteensä 222, joka on 18 kappaletta enemmän kuin edellisenä vuonna. Ilmoituksista noin 140 koski rakentamista ja noin 80 tapahtumia.

26.08.2013

Ryj/2

Hankinnat

Vuonna 2012 kaupunkiorganisaation paperinkulutus lähti ensimmäistä kertaa nousuun sitten vuoden 2006. Vuonna 2012 työntekijäkohtainen paperinkulutus oli 254 arkkiä, joka on yhdeksän prosenttia korkeampi kuin vuonna 2011 mutta 30 prosenttia alhaisempi kuin vuonna 2006.

Vuoden 2012 aikana hankintakeskus kilpailutti yhteishankintoja 45 tarjouskilpailulla. Kestävän kehityksen mukaisia kriteerejä hyödynnettiin euromääräisesti 36 prosentissa ja määrällisesti 37 prosentissa yhteiskilpailutuksesta.

Helsingin Energian tuotteiden- ja palveluiden hankintaprosessit sisälsivät ympäristökriteerejä euromääräisesti 90 prosentissa ja kappalemääräisesti 80 prosentissa hankintatapauksista.

Helsingin Bussiliikenne Oy teki vuoden 2012 aikana seitsemän kappaletta merkittäviä kilpailutuksia ja hankintasopimuksia. Näissä ympäristökriteerejä hyödynnettiin euromääräisesti noin 63 prosentissa ja kappalemääräisesti noin 57 prosentissa hankintatapauksista.

Ympäristökasvatus ja -tietoisuus

Ympäristökasvatuksellisiin tapahtumiin osallistui vuoden 2012 aikana noin 72 000 kaupunkilaista, mikä on 12 prosenttia helsinkiläisistä.

Korkeasaarella Kissojen yöhön osallistui yli 10 000 kävijää ja Korkeasaaren Pääsiäissaari-tapahtumaan noin 6 500 kävijää. Luontokouluihin osallistui lähes 900 oppilasta.

Harakan luontokeskuksen vierailijoista 5 193 osallistui erilaisiin opastus- ja opetustapahtumiin. Luontokouluihin osallistui yli 1 600 osallistujaa. Harakassa järjestettiin myös 65 saariseikkailua sekä 11 ympäristökasvatuskurssia opettajille ja päivähoidon henkilöstölle.

Oy Helsinki Gardenia Ab järjesti useita luontokouluja, luontoharrastuspäiviä, luontoaiheista kurssitoimintaa ja ympäristöaiheisia tapahtumia.

Kevätsiivoustalkootapahtumia järjestettiin kaikkiaan 211 kappaletta ja niihin osallistui 27 628 henkeä. Vuoden 2012 lopussa puistokummeja oli kaikkiaan 458. Puistokävelyitä järjestettiin eri puolilla Helsinkiä 16 kappaletta ja niiden kokonaisosallistujamäärä oli 1245 henkeä.

Ilmasto- ja energianeuvonta tavoitti vuonna 2012 yhteensä 175 000 kaupunkilaista, mikä vastaa 29 prosenttia helsinkiläisistä. Osallistujien kokonaismäärä kasvoi 29 prosenttia edellisvuodesta. Keskeisimpiä energia- ja ilmastoneuvoja vuonna 2012 olivat Helsingin Energia ja rakennusvirasto.

Vuonna 2012 Helsingin Energian energiasäästöneuvonta tavoitti yhteensä lähes 170 000 henkilöä, mikä on 42 000 enemmän kuin vuonna 2011. Vuonna 2012 käynnistyi Helenin energianeuvonnan uudistustyö.

Ilmastoinfo tarjoaa kaupunkilaisille ja muille toimijoille ohjeita ja neuvontaa vähäpäästöiseen elämäntapaan. Ilmastoinfo järjesti toisen kerran Energiatehdas-tapahtuman, nyt Kierrätystehdas-tapahtuman yhteyteen. Ilmastoinfon Ilmastosanomat-lehti julkaistiin Metro-lehden välissä keväällä ja syksyllä.

Rakennusvirasto järjesti monipuolista ilmasto- ja energianeuvonta vuoden 2012 aikana. Peruskoululaisten ”Energiaa tokaluokkalaisille” -kampanjan puitteissa oppimateriaali jaettiin yli 1100 oppilaalle. Yhteensä 4000 oppilaalle ja noin 40 koululle jaettiin ”Hei, mistä saadaan energiaa?” -kirjat. Näkyvyyttä saivat myös ENGAGE-hanke sekä Kevyin askelin -kampanja.

Ympäristöriskit

Ilmastonmuutokseen sopeutumista edistettiin osana jokapäiväistä työtä. Kaupungilla oli myös useita kehityshankkeita. Vuonna 2012 tehtiin useita tulvasuojelutoimia, ja esimerkiksi jo rakennettujen Savelan alueen ja Kaitalahden tulvasuojelurakenteiden osalta aloitettiin tulvasuojauksien parantamisen ja kunnostamisen suunnittelu vuonna 2012.

Syyskuussa alkoi ympäristökeskuksen koordinoimana Ilmastonkestävä kaupunki (ILKKA) -EU-hanke, jonka tarkoituksena on luoda suunnittelutyökaluja ja -ohjeistuksia kaupunkisuunnittelijoille ilmastonmuutoksen huomioon ottamiseksi.

Vuonna 2012 Helsingin alueella tapahtui kokonaisuudessaan 17 prosenttia vähemmän öljyvahinkoja kuin edellisvuonna.

Helsingin kaupungin öljyvahinkojen torjuntavalmiuden sekä meripelastustoiminnan kehittämistä jatkettiin vuonna 2012. Öljyvahinkojen torjunta-auto otettiin käyttöön. Tulvavahinkojen torjuntaa varten hankittiin 6 kpl moottoriruiskuja.

Vuonna 2012 Helsingin kaupunki osallistui useisiin öljyntorjuntaharjoituksiin, joista yksi oli Suomenlahden merivartioston suuronnettomuusharjoitus.

Operatiivisista harjoituksista merkittävin oli Itämeren suojeleusopimuksen (HELCOM) mukainen Balex Delta 2012 -öljyntorjuntaharjoitus, johon osallistui useita kaupungin virastoja.

26.08.2013

Ryj/2

Ympäristötalous

Helsingin ympäristökulut, HSY:n osuudet mukaan lukien, kasvoivat neljä prosenttia vuonna 2012. Helsingin kaupungin omaan toimintaan perustuvat ympäristökulut kasvoivat seitsemän prosenttia vuoteen 2011 verrattuna. Helsingin kaupungin omasta toiminnasta aiheutuneet ympäristökulut olivat 2,8 prosenttia kaupungin kaikista toimintakuluista. Suurimmat kuluerät kaupungille olivat ympäristöperusteiset sähkö- ja polttoaineverot, alueiden puhtaanapidon ja jäte-huollon sekä ilmastonsuojelun aiheuttamat kulut. Kaupungin omien ympäristökulujen kasvua edellisvuoteen nähden selittää erityisesti Helsingin Energian kasvaneet päästökauppa- ja muut ilmastokulut.

Helsingin vuoden 2012 ympäristöinvestoinnit, HSY:n osuudet mukaan lukien, vähenivät 11 prosenttia vuoteen 2011 verrattuna. Helsingin kaupungin vuoden 2012 ympäristöinvestoinnit olivat reilu kolme prosenttia kaupungin kaikista käyttöomaisuusinvestoinneista. Kaupungin ympäristöinvestoinnit vähenivät 39 prosenttia edellisvuodesta. Lasku johtui pienemmistä ilmansuojelun sekä pilaantuneiden maiden puhdistuksen investointimenoista.

Helsingin vuoden 2012 ympäristötuotot, HSY:n osuudet mukaan lukien, kasvoivat 12 prosenttia vuoteen 2011 verrattuna. HSY:n vedenmyyntituotot sekä perusmaksut muodostivat osan ja jätteen kuljetusmaksut sekä käsittelymaksut osan ympäristötuotoista. Helsingin kaupungin omat ympäristötuotot olivat noin 0,5 prosenttia kaupungin kaikista toimintatuotoista. Kaupungin suurimmat ympäristötuotot tulivat Korkeasaaren eläintarhan pääsylippituloista ja sekä alusten jätemaksuista sekä romumetallin myynnistä.

Tilinpäätökseen tehtyjen ympäristövastuiden arvo oli 1.1.2012 yhteensä 23,1 milj. euroa. Vastuut koskivat Hanasaaren A-voimalaitoksen purkua ja varautumista pilaantuneen maaperän käsittelyyn sekä kaatopaikkojen jälkihoitoa.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Erja Saarinen, apulaiskaupunginsihteerin, puhelin: 310 36102
erja.saarinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin kaupunki Ympäristöraportti 2012